

శ్రీ
అభినవసరస్వతి

యను నుక మాసపత్రిక

అష్టావధాని. జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రిచే

బ్రచురింపఁబడుచున్నది.

గుంటూరుజిల్లా, పల్నాడుతాలూకా, జానపాడు.

సంపుటము

1914 మార్చి

సంచిక 3

విషయములు.

- 1 గ్రంథస్వీకారము
- 2 హితబోధ
- 3 భక్తి
- 4 శివానందలహరి, తంగడరామకృష్ణకవి
- 5 తిరుపతివేంకటేశ్వర తత్త్వము. పద్మా హనుమచ్ఛాస్త్రి
- 6 స్వర్ణకార వ్యవహారము, పత్రికాకృపితి
- 7 శంతన రాజచరిత్ర, అన్నపూర్ణ గమాక్షుని
చందానిర యము సువత్సరి మునికు

ప్రధానపోషకులకు రు 25 0 0 సహాయులకు రు 5 0 0

పోషకులకు రు 10 0 0 కందాదారులకు 2 0 0

చంద్రికా ముద్రాక్షరశాల, గుంటూరు.

Printed at the Chandrika Press, Guntur
and Published at Janapadu, by the Editor Ashtavahani¹
Janapati Pattabhuama Sastry.

అభిసవనరస్వతి కార్యస్థానమున వెలకు దొరకు పుస్తకములు—

1	అశ్వయాచార్యవిజయము	...	...	రు. 0	4 0
2	కరిణీకోద్ధారిణి	...	...	0	4 0
3	వాసంతికాపరిణయము	}	ఇవి నాటకములు.	0	4 0
4	కంసవధనము			0	8 0
5	చమత్కారమంజరి	...	...	0	4 0
6	విరూపాక్షగురుపరంపర	...	...	0	2 0
7	నీతిగీతలు (సుమతిశతకమునకు సంస్కృతము)			0	2 0
8	వత్సల నీతిశతకము	...	...	0	1 6
9	విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దఖండనము	...	...	0	2 0
10	అత్యద్భుతవిమర్శనము	...	...	0	5 0
11	నర్సరావుపేట శతావధానము (తిరుపతిపేకటీయము)			0	3 0
12	లక్ష్మీవిలాసము	...	...	0	4 0
13	చిత్తూరుజిల్లా తీర్పువిమర్శనము		..	0	4 0
14	పశ్చాత్తాపశ్లా	...	...	0	2 0
15	సంగదోష	...	...	0	3 0
16	పశ్యశబ్దవిచారము	...	...	0	3 0
17	వీరభాగవతము	...	...	1	4 0
18	పులిందావివాహము	...	...	0	4 0
19	గురిగిజ	...	...	0	1 0
20	గుంటూరుసీమ, తిరుపతిపేకటీయము		...	1	0 0
21	వేమన రాగహరశతావధానము		...	0	12 0
22	పిష్టకేషణము	...	...	0	1 0
23	వ్యాసనిష్కాసనము	...	...	0	1 0

అభినవసరస్వతి

సంపుట 6.

జానపాడు
ప్రమాది సం॥ పాల్కుణమాసము

సంచిక 3.

గ్రంథస్వీకారము.

శ్రీమహాభారత శ్రీమద్రామాయణవిమర్శము, హిందూమతము, వివిధపద్యగుచ్ఛము, సకింద్రబాగు శతావధానము, ప్రచండమార్తాండము, మందారమంజరి, కర్పూరతిలక, సువర్ణమాల, లిఖితగ్రంథ సూచీపత్రము, ఆనందనామ సం॥ పంచాంగము, అనుగ్రంథములు మూకార్యస్థాన మలంకరించియున్నయవి. అవకాశముచేత మిగ్రంథములఁ జక్కఁగాఁబరిచి మాయభిప్రాయ మిఁగలము - కావున గ్రంథకర్తలు త్వరపడకుండుటకుఁ బ్రార్థితులు.

హితబోధ

“మూర్ఖాణాంపండితాద్వేష్యాః”

“ఓశాంతిశ్శాంతిః”

శాస్త్రులుగారూ?

అనాదిగా దుర్మతములుప్రబలుటయు, అట్టితల్లిని మీవంటివారు వాని నివారణమునకై పాటుపడుచుండుటయు, చరిత్రములవలన నెఱుకపడుచునేయున్నది. శాస్త్రజన్యజ్ఞానములేని జ్ఞానలవద్భూతద్వంద్వముల సద్ధర్మసంరక్షణమునకుఁగాఁ బాటుపడువారిని సర్వవిధముల దూషించుటయు, జరిత్రములవలనఁ దెలిసినదియే, అట్టిచోనెవరోమిమ్ముచు, నిగుపమానపాండితీధురంధరులును, ఆజన్మబ్రహ్మచారులును, అవరపరశురమావతారులునునగు శ్రీప్రౌఢసరస్వతి గాఁగినిశుంరలని దూఱుచున్నారు, వారిట్లుదూఱుటవలన నేమోప్రయోజనమున్నదని తలఁచియుందురు. మీరువారిని మరలదూఱువారుకారని నేనెఱుఁగుదును. మానవజాతిసహజమగు సహంకారమునఁజేసి దూఱుదురేమోయని కొంకుఁడు

న్నాడను. అట్లుదూతెదగేని వారు మీ యందారోపింపఁబూనిన శుంఠతయన్వర్థముకావలసివచ్చును. ఈయంశమునుమీరు జగత్పూజ్యులగు శ్రీప్రౌఢసరస్వతిగారికిఁగూడఁ దెలుపవేఁడెదను. విద్యావిషయకమగు పూర్వపక్షములకుమాత్రమే మీరు త్తరమునీదగినదిగాని తక్కిన వారితిట్లకు జవాబీ నక్కఱలేదు. మీకు విధియగుటచే దుర్మత నిరాసమునాదప్రమత్తులరగుడు. వాచాలకుల కేవిధమయిన జవాబును నొసఁగవలదు. క్రమముగా వారు వారియంత నేలజ్జించివిరమింపగలరు,

సీ॥ శుంఠలఱోవాదు శుంఠ కేతగుఁగాక

తగు నెనీవంటివిద్వత్తమునకు

నీచునిఱోవాదునీచునకేగాక

తగు నెనీవంటియు త్తమతమునకు

పలుగులఱోవాదు పలుగులకేకాక

తగునయ్యనీవంటిధార్మికునకు

తులువలఱోవాదు తులువకేతగుఁగాక

తగునయ్యనీవంటిత త్త్వనిధికి

తే॥ గీ॥ నూఱుకాకులఁగోయిలతీరుగాఁగ

నున్నదిభవత్ప్రసంగము తిన్ననైన

వారుగఁహియింపఁ గలగు నీసార మెవ్వ

రఱచిననునీకులెక్కిమి యఱవనిమ్ము॥

సీ॥ వజ్రంబుకాచమైపఱల దెన్నఁటికినిగోవు శ్వాసంబుగాఁబోవదెవుడు అశ్వంబుగాఁడైగా దాఁబోతుచీబోతుగాదు సముద్రంబుకొల్వగాదు వ్యాళంబుగాదుమార్జాలంబుఖద్యోతుఁడిలనుఖద్యోతుఁడెయ్యెడనుగాదు ఎరుపతీవత బానిసతోత్తుగాదార్దుఁడుగాఁబోనడల్పజనుఁడు

తే॥ గీ॥ పరమమూర్ఖులుప్రకటించుపాపకట

నములు పనిసేయవెవుడు నుత్తములు

వాయువాగ్రతలేనిల్లు నలబగ్గి
 వాగ్రతలగుచు నన్మతవల్లీవిరామ పట్టాభిరామ॥
 (హితబోధకుఁడు)

శ్రీ ప.రా.—వృథాదూషకులకు జవాబీబడను. ఇచ్చినను పా
 ఇలు పైచదు. ప॥ అ॥

భక్తి:

శ్లో॥ లభ్యా సుదుర్లభమిదం బహుసంభవాంతే
 మానుష్య మర్థద మసిత్యమపీహ ధీరః
 తూర్ణయ తేత నపతే దనుమృత్యుయావత్
 నిశ్చేయసాయ విషయఃఖలు సర్వతస్యాత్

ఓమ దనవద్యవిద్యాభాసురులగుపారాశరులవా రుపనిషత్కు
 సుమనూత్రంబులగు నూత్రంబులను సంగఠితపురాణంబులగు నష్టాద
 శపురాణంబులను బహువిధధర్మవికాసంబులగు నితిహాసంబులనునిర్మిం
 చి తన మతియచు మంథానిమగ్నధరముచే వేదపారావారంబుచు మ
 ధించి భారతమనునమృతంబును సకలబుధజనంబులకుసమర్పించియు
 నజ్ఞాత హేతుకమగు మనస్తాపమునఁగ్రుంగుచు ఓసరస్వతీతీరంబున నివ
 సించి శ్లో॥ ప్రాయేణతీర్థాపగమావదేశా త్వయంహితీర్థాని పునంతిసం
 తః॥ అనుప్రమాణముచే నాతీర్థమునుబావనము చేయుటకు నచటికిద
 యచేసిన నిగమాంతవిద్యావిశారదులగు నారదులవలన స్వమనస్తాప
 హేతునగు భగవద్గుణానభివర్ణనం దెలిసికొని తత్తాపోశమునారమై
 భగవద్గుణంబుధియందు విహరింపఁదలంచి శ్రీమద్భాగవతమునునిర్మించి
 కృతకృత్యులయిరను నీవార్త సర్వసజ్జనసంవాదిని-అట్టిభాగవతము

శ్లో॥ రాజస్తేయావదన్యానిపురాణాని సతాంగణే
 యావన్నచృత్యేతేసామౌ ప్రచ్ఛిమద్భాగవతం పరం॥

అనుప్రమాణముచే సర్వపురాణోత్తమమును గాయత్ర్యోప
 బృంహకమును గావున, అస్తికజనుల కందఱికి మిక్కిలిప్రమాణమైయు
 న్నది. అందలి పైనుదహరింపఁబడిన శ్లోకముయొక్క యర్థము “ప్రా
 ణులు స్వకృతమష్కృతపరిపాకవశమునఁ గ్రిమికీటవశుపత్యౌదినానావి
 ధయోనులయందుఁబుట్టుచుఁ జచ్చుచుబహువిధసంసారతాపములఁబొం
 దుచు దైవానుగ్రహమువలన బహుకాలమున కీదుర్లభమగు మనుష్య
 దేహమొంది నిత్యసన్నిహితమృత్యుకమగునీశరీరము కాలగ్రస్తము
 కాకమున్న సంసారసాగరతరణరూపమగుమోక్షముయొక్క ప్రాప్తి
 కయిప్రయత్నించుట చాలమంచి”దని నిద్రాహరమైథునాదివిషయను
 ఖంబులు శ్వసూకరాదిజన్మలయందును సులభమే, కావున నట్టితుచ్చ
 సుఖములకయి యీజన్మమును వ్యర్థముచేయుట మందమతులయొ
 క్క మతిపరిపాకముగాని వేటొండుకాదు. ఈపరమపురుషార్థమగు
 మోక్షము “తమేనందిత్యాతిమృత్యుమీతి, తరతిశోకమాత్మవితః”
 ఈ మొదలగుశ్రుతింతప్రామాణ్యములచే నాత్మజ్ఞానాధీనమైయున్న
 యది ఈఅత్యజ్ఞానము “తమేతంవేదానువచనేన బ్రాహ్మణ్యావిధిపం
 తి, యజ్ఞేన దానే నతపసా నాసకేన”అనుశ్రుతిప్రమాణములచే వేదయ
 జ్ఞదానతిపోధీనమయి యండుట స్పష్టమయినను శ్లో॥ నాహంకేదైర్న
 తపసా నదానేన నచేజ్యయా శక్యవనంవిధోద్ధృష్టం దృష్టవాసశిమా
 యథా॥ భక్త్యాత్వనన్యయాశక్య అహమేనంవిధోర్జునః జ్ఞాతుం ద్రష్టుం
 చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుంచ పరింతప॥ ఈ మొదలగుభగవద్గీతాప్రమాణ్య
 ములచే భగవద్భక్త్యధీనమైయున్నది. శ్రుతిస్మృతులలో శ్రుతి ప్రబల
 ముగాన భక్తిసాధనవాదము దుర్బలమనితలఁపఁగూడదు, “వేదైశ్చసర్వై
 రహమేవవేద్యో వేదాంతకృద్వేదవిదేవ చాహం” అనుగీతాఫలము
 చే గృహ్యభగవానులు సర్వవేదప్రతిపాద్యులును సర్వవేదాంతవేత్తలు
 ను నగుచున్నవారు, కావునఁ దన్ముఖకమలనిర్గతమకరందరసాయమాన
 మగు నీగీతామృతము మోక్షముకంటే గొంచె మెక్కువైనయది.

శ్లో॥ మలనిర్మోచనంపునాం జలస్నానందినేదినే సకృద్గీతాంభసిస్నానం
సంసారమలమోచనం॥ గీతాజ్ఞాన ముపాశ్రిత్య మమసాధర్మ్యమాగతాః
గీతేత్యుచ్చారసంయుక్తో మద్భక్తింలభతేపరాం॥ అద్వైతామృతవర్షిణీం
భగవతీ మష్టాదశాధ్యాయినీ మంబ త్వమనునందధామి భగవద్గీతే
భగవద్వేషిణీం॥ ఈమొదలగుశ్లోకములయందు గీతామహాత్మ్యము విశ
దముచేయఁబడియున్నది. కావున మోక్షము భక్తిజన్యజ్ఞానాధీనమైయు
న్నది. కనుకనే భక్తి మనుష్యున కత్యావశ్యకము ఇది శంకరాచార్య
ప్రభృతులమతము. కృష్ణభగవానులు “మోక్షమునకు భక్తియే యం
తరంగసాధన” మని సక్ష్మాణించియున్నవారు శ్లో॥ మస్మనాభవ మద్భ
క్తో మద్యాజీమాంసమస్కురు మామేవైష్వసియుక్తైః స మాత్మానం
మత్పరాయణః” అనుగీతావాక్యమం దీయర్థముస్పష్టము. మఱియు “మ
చ్చిత్రా మద్గతప్రాణా బోధయంతఃపరస్పరం కథయంతశ్చమాంసిత్య
తుష్కంతిచరమంతిచ॥ తేహంసితతయక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వ
కం దదామిబుద్ధియోగంతం యేనమామపయంతి తే॥ అనుశ్లోకముల
యందు “భక్తుల కాత్మజ్ఞానముకూడ భగవంతుఁడేయిచ్చు” ననిచెప్పఁ
బడియున్నది. కావున నిశ్చేయసాధిలాఘలగుప్రాణులకు భక్తి యా
వశ్యకమైయున్నది. ఈభక్తికి బ్రహ్మనాంగమగు భగవద్గుణానువాద
మునకు విముఖులగునరులను శ్రీవ్యాసులవారు శ్లో॥ వివృత్తతత్త్వైరపగీ
యమానా ద్భవౌషధా చోఽస్మితమనోభిరామాత్ కణ్డత్రమశ్లోకగుణా
నువాదా త్పుమాకవిరజ్యేత వినా పశుఘ్నాత్॥ అనుశ్లోకమున నిం
దించియున్నవారు ఈభక్తికి మఱియొకయంగమగుభగవన్నామపఠన
ముయొక్కమాహాత్మ్యముంజెప్పటకు బ్రహ్మదులకైనను నలవిగాదు.

తే॥ అరయఁబుత్రోఽపచారితమైనవిష్ణు

నామమవసాన కాలంబుననుభవించి

శార్దూలయంబుఁజేరె గజామిభుంజు॥

అని భాగవతమున “నజామిభుండునుదాసీకాముకుండు నారాయణుని

మోచ్యరణమాత్రమచే ముక్తుఁడయ్యె” ననిచెప్పఁబడియున్నది. పాండవగీతలయందును శ్లో॥ నారాయణోనామసరో నరాణాం ప్రసహ్యచోరః కథితఃపుధివ్యాఽఽనేకజన్మార్జితపాపసంచయః సారత్యశేషంస్మృతిమాత్రవప॥ అనియు “సకృదుచ్చారితం యేన హరిత్యక్షరద్వయంబద్ధఃపరికరస్తేన మోక్షాయోగమనంప్రతి” అనియుఁ జెప్పఁబడియున్నయదిస్వానుస్మరణమాత్రకృతనిఖలసాత్వతజనాహ్లాదుఁడగు ప్రహ్లాదుఁడు శ్లో॥ యస్మాత్ప్రియాప్రియవియోగసుయోగజన్మ శోకాగ్ని నాసకలయోనిషు దహ్యమానః సఃఖౌషధంతదపిదుఃఖ మతిద్ధియాహం భూమన్నమామి వదమేతివదాస్యయోగ॥ అని భగవద్భక్తియోగమునే ప్రార్థించియున్నవాఁడు. ఈప్రహ్లాదులవారే శ్లో॥ సహ్యచ్యుతంప్రీత్యుతో బహ్వయాసోసురాత్మజః॥ ఆత్మత్వాత్సర్వభూతానాం సిద్ధత్వాదిహసర్వతః॥ అని “భక్తి బహుసులభమైన” దని వక్కాణించియున్నవారు. భగవంతుఁడు సర్వప్రాణుల యంతరాత్మయైయుండి యీ ప్రాణులయొక్క మన ఇంద్రియవ్యాపారముల నిర్వర్తింపుచు నీప్రాణులకుఁ బరమసుహృత్తైయున్నవాఁడు. ఈభగవదుపకారమును బ్రాణులెఱుంగరు. ప్రజాపతీయగు దక్షుఁ డివిషయమై హంసగుహ్యస్తోత్రముందు ఆ॥ ఎల్లతనువులందు నిరవొంది తనతోడఁబొందునేనట్టిపొందుకాని పొందువైదలేడు పురుషుండు, అనివక్కాణించియున్నవాఁడు. కావున నిట్టినిర్వాఙ్మజకరుణాపూర్ణుఁడును బరమోపకారియు నగుభగవంతుని ఓక్తిరూపమగు ప్రీత్యుపకారవిధి మనకవశ్యకర్తవ్యమైయున్నయది. ఈవిధియందుఁ బ్రాణులకు సుఖాధిక్యమేకాని యాయాస మెంతమాత్రమునులేదు. కేవలభక్తుఁడగుపురుషుఁడు సత్యశౌచాదిద్వాదశగుణములుగలపురుషునికంటె జాల శ్రేష్ఠుఁడు. ఈవిషయమైభగవంతునిచే

మ॥ అమలజ్ఞానసుదానధర్మరతీసత్యక్షౌంతినిర్మత్సర

త్వముల్ యజ్ఞతపోనసూయలఁగడుకదర్పించుధాత్రిసురో

త్తముకంటె శ్వపచండుముఖ్యుడుమనోర్థప్రాణవాక్కు ర్మముల్
సమతానిన్ను నయిం చె నేనిజవంశ శ్రీకరుండొందుడి ॥

అనుపద్యము కలదు.

ఇట్టిభక్తితోసమానమైన మార్గ మేదియు లేదనియు నిదిసత్సంగలభ్య
మాయు భాగవతమున శ్లో॥ నయుజ్యమానయాభక్త్యాభగవత్యఖిలాత్మ
నిసదృశోస్తి శివఃపంథా యోగినాం బ్రహ్మసిద్ధయే॥ అసంగమజరంపాశ
మాతృనశకవయోవిదుఃసవసాధుషుకృతో మోక్ష ద్వారమపావృతం
అనుశ్లోకములచే జెప్పబడియున్నదిగాన భక్తికాముకులకు భాగవత
సేవ యావశ్యకము. ఈభక్తి సగుణమనియు నిర్గుణమనియు ద్వివిధమై
యున్నది. అం దర్చావిగ్రహార్చనాదికము సగుణము. మనస్సున భగవ
త్స్వరూపము శంఖచక్రగదాధరిత్వా దిగుణోపేతముగాఁ గల్పించుకొని
ధ్యానించుట నిర్గుణము. ఈవిషయము భాగవతమునఁ గపిలదేవహూ
తిసంవాదమందు స్పష్టము. అశ్లోకముల విస్తరభయముచే నిట నుదహ
రింపలేదు ఈసగుణభక్తి సాత్విక గ జసతామసభేదములచేఁ ద్రివిధమైయు
న్నయది. అందు ఫలాపేక్షవిన్ భగవదర్పణబుద్ధిచేఁ బ్రాచీనకర్మక్షయ
ార్థమొనరించు భగవదర్చనరూపమగు సాత్వికభక్తి నిర్గుణభక్తి కంగము.
యశచిత్తవ్యాదులకై చేయురాజసభక్తియు హింసాదంభాదులకై చేయు
తామసభక్తియు నిర్గుణభక్తినిగలుగఁజేయుజాలవు. శ్లో॥ అర్చాదావర్చ
యేత్తాన దీశ్వరంమాం స్వకర్మకృత్ యావన్న వేదస్వహృదిసర్వభూతే
హ్యవశ్యతా॥ అన ప్రమాణముచే భగవంతుఁడుహృదయమునఁగలఁడను
ష్టాశముగలుగునంతవఱకు సాత్వికభక్తి యావశ్యకముగాన నోముము
క్షువులారా నై స్థనపురోడాశ మును సునకాశీనముచేయుభంగి నిశ్రేయ
సార్థమగుహనుష్టజన్మమును విషయోపభోగార్థముచేయక యావస్మర
ణముభగవదర్శి యంద మనఃకంద్రయాదులంబ్రవర్తింపఁజేయుఁడు. భాగ
వతోశ ముగ కులశేఖరులవారు శ్లో॥ జిహ్వోక్తిర్యదేవతవం, మురరి
పుంచేతోభజ, శ్రీధరంపాణిద్వంద్యసమర్చయా, చ్యుతకథాంశోత్ర

ద్వయ!త్వాశ్రుణు!కృష్ణం లోకయ లోచనద్వయ!హ రే ర్గచ్ఛాచ్ఛ్రీ యు
గ్గాలయం,జిఘ్రుఘ్రాణ!ముకుందపాదతులసీం,మూర్ధ్నా!నమః-భోక్షజ
అని సెలవిచ్చినవిధమున సాత్వికభక్తియందుఁ బ్రవర్తించి తదనంతరము
చిత్తశుద్ధికలుగుటయు భగవద్దత్తమగు జ్ఞానయోగ మవలంబించి
చ॥ అనిశము సర్వభూతహృదయాంబుజసర్వయనందనర్పునీ

శునను నవజ్ఞసేసి మనుజుండొగి మత్ప్రతిమార్చనావిడం

బనమున మూఢుడై యుచితభక్తిని నన్ను భజింపఁజేని

నమ్మనుజుఁడు భస్మకుండమున మానసి వేల్చినయట్టివాడగుకా॥

అనుప్రమాణముచే నర్చారాధనవదలి హృదయమున శ్లో॥ సంచిత
యే ద్భగవత శ్చరణారవిధిం వజ్రాంకుశధ్వజసరోరుహలాంచనాభ్యం
ఉత్తుంగరక్తవిలసన్నఖచక్రవారజ్యోత్స్నాభిరాహతమహద్బదయాంధ
కారం॥ ఈ మొదలగువిధమున భగవత్పాదారవిందధ్యానముంజేయుచుఁ
గ్రమముగా జ్ఞానసిద్ధులై శ్లో॥ దేహించ నశ్వర మవశిత ముత్థితంవా సి
ద్ధోనపశ్యతి యతోధ్యగమత్స్వరూపం దైవాదుపేత మభదైవవళాద
పేతం వాసోయథాపరిహృతం మదిరాసుదాంధం॥ అను భాగవతశ్లోకా
ర్థమునకువిషయాలరై ముక్తులుగండు. ఏతద్ధ్యానాసమర్థులైనచో శ్లో॥
అశేషసంక్లేశశమంవిధత్రే గుణానువాదశ్రవణంఘరాఠే॥ అనున్యాయ
మున భగవత్కథానుధాసాగరతరంగఢోలికలపై సుఖంబుగఁ గ్రీడిం
చుండు. ఇంతకన్ననిద్రఃఖమగుసుఖముదొరకుసాధనము నెచ్చటంగనఁ
బడదు. శ్లో॥ యన్మైధునాదిగృహమేధిసుఖంహితుచ్ఛం కంఠాయచే
నకరయోరివ దుఃఖదుఃఖం॥ అని విషయసుఖముయావత్తురు విషసతి
పృక్తాన్నమువలెదుఃఖసమ్మిళితమైనయది. శ్లో॥ జాయమానంహిపురుషం
యంపశ్యేన్మధునూదనః॥ సవైతత్వార్థవిజ్ఞాతా సవై మోక్షాగ్నిచింతకః॥
అనుప్రమాణముచే బ్రాణులకు మోక్షచింతగలుగుటయును భగవద్ద
యాధీనమయి యేయున్నది గావున నిఖిలజగదుదయవిభవలయలీలుడ
గురిమాంజులుని నిర్దేతుకమగుకృపాకటాక్షము మనయావజ్ఞనముపైఁ
బడఁగలందులకుభగవంతునినిరంతరము వినుతింఁచివిరమింపఁబడుచున్నది.

శి వా న ం ద ల హ రి

శ్లో॥ కలాభ్యాం చూడామంకృతశశికలాభ్యాం నిజతపః

ఫలాభ్యాం భక్తేషుప్రకటితఫలాభ్యాం భవతుమే

శివాభ్యా మస్తాకత్రిభువనశివాభ్యాం హృదిపున

ర్భవాభ్యా మానందస్ఫురదనుభవాభ్యాం నలిరియం

శా॥ శ్రీమత్సర్వకలామయల్ శశికలాశృంగారితోద్యచ్ఛిఖుల్

ధీమద్భక్తఫలప్రదుల్ నిజతపస్తీక్షణత్వనమ్యక్ఫలుల్

ప్రేమప్రాపితసర్వలోకకుశలుల్ ప్రీతిస్ఫురద్భీషు లా

ర్యామృత్యుజయు లీ నతింగోనుత మద్ధ్యానప్రభూతాంగులై

1

శ్లో॥ గళంతీ శెంభో! త్వచ్చరితనరతః కిచ్చిషరజో

దళంతీ ధీకుల్యాసరణిషుపతంతీ విజయతాం

దిశంతీ సంసారిభ్రమణపరితాపోపశమనం

వసంతీ మచ్ఛేగోహ్రదభువి శివానందలహరి

శా॥ శారీశంకర! త్వచ్చరిత్రలహరికాసారనిర్వాతమై

ఘోరాఘాఘుపరాగభంగకరమై క్రూరోగుసంసారివి

స్ఫగోష్టాపహమై మదచ్ఛధిషణాఛద్మహదాసన్ననం

చారంబై రహిమింఛుఁగావుత శివానందప్రవాహం బిలక్

2

శ్లో॥ త్రయీవేద్యం హృద్యం త్రిపురహర మాద్యంత్రణయనం

జటాభారోదారం చలదురగహారం మృగధరం

మహాదేవం దేవం మయి సదయభావం పశుపతిం

చిదానందం సాంబం శివ మతివిడంబం హృదిభజే

చ॥ నిగమచువేద్య హృద్యః బురనిర్మధనుం బ్రహముం ద్రినేత్ర నా
ర్యగురు జటాభరుక్ ఘోషరాంగదు నేణధరుక్ మహేశ్వరుక్
జగదధినాథుః జిత్కఘః బ్రహస్తు సదా గిరిజాసమాహితుక్
దగభజియంతుః జిత్తమున నం గృపనేలుశివాఖ్యదేవతక్ 3

శ్లో॥ సహస్రంవర్తం తే జగతి విబుధాః త్సుద్రఫలదాః
సమస్యే స్వప్నే వా తదనుసరణా తత్కృతఫలం
హరిబ్రహ్మదీనామపి నికటభాజా మనులభం
చిరంయాచే శంభో! శివ! తవ పదాంభోజభజనం

చ॥ భువనములోన నల్పఫలముల్ సమకూర్చుచునుండియున్న యా
సవనభుజుల్ సహస్రములు, స్వప్నములోపలనేని నారి సం
స్తవ మొనరింపఁగో నభవ! దాపుననుండెడి శౌరినీరరు
డ్చఫలకునైనఁ జొప్పకని భవ్యభవత్పదసేన వేడెదక్ 4

శ్లో॥ స్మృతౌ శాస్త్రే వైద్యే శకునకవితాగానఫణితౌ
పురాణే మంత్రేవా స్తుతినటచహస్యే స్వచతురః
కథంరాజ్ఞాంప్రీతి ర్భవతి మయి కోహం పశుపతే!
పశుం మాం సర్వజ్ఞ! ప్రథితకృపయా పాలయవిభో!

ఉ॥ ధర్మము తర్కవైద్యకవితాస్మృతి జ్యోతిషగానమృతవా
జ్జుర్మలగ్రంథహాస్యములు నేనెఱుంగ, ధరణీశు లెట్లు నా
మర్మమెఱింగి ప్రోచెద రుమాధవ! నే బశుసన్నిభుండ నీ
వర్మిలీ సర్వముండెలిసినట్టిదయాభివికాన సేలుమా 5

శ్లో॥ ఘటోవా మృత్పిండోఽప్యణురపిచ భూమోగ్ని రచలః
పటోవా తంత్రుర్వా పరిహరతికిం ఘోరశమనం
వృధాకంఠక్షోభం వహసి తరసా తర్కనచసా
పదాంభోజం శంభో ర్భజ, పరమసౌఖ్యంప్రజ, సుధీః

ఉ॥ భండశరావధూమశుచిపర్వతరాడణులంచు సారై కు
ద్దండతః దర్కముంజదువఁ దప్పునె దారుణకాలపాశ మో

పండితస త్తమా! విఫలవాక్కుల నెందుకుఁగంరశోష, య
య్యండజరాజభూషు చరణాబ్జయుగార్చన మోక్ష మొంద మీ 6

శ్లో॥ మనస్తే పాదాబ్జే నివసతు వచ స్తోన్మిత్రఫణితో
కరశ్చభ్యర్చాయాం శ్రుతిరపి కథాకర్ణనవిధౌ
తపధ్యానేబుద్ధి గ్నయనయుగళం మూర్తివిభవే
పరగ్రంథాకృత్యా పరమశివ! జానే పరమితః

ఉ॥ ఉల్లము తావక్కియపదయగ్గమునందు నుడుల్ స్తవంబునం
దుల్లసదాత్మహస్తయుగి యుజ్వలపూజలఁ గర్ణముల్ భవ
త్పులితోత్కథాశి మతి ధ్యానమునందును రూపునం గనుల్
మెల్లఁగనుంచినాడ, నికమీద నెటుల్ పరియింతు నన్యముల్ 7

శ్లో॥ యథాబుద్ధిశ్చక్తో రజతమితి కాచాశ్మనిమణిః
జలేపైష్టేక్షీరం భవతి మృగత్పస్థాసుసలిలం
తథా దేవభ్రాంత్యా భజతి భవదన్యౌ జడజనః
మహాదేవేభి! త్వాం మనసిచ నమత్వా ఐశుపతే!

మ॥ భ్రమభావించుదు పైష్టసీరమును క్షీరంబుఁగ, గాచోపలం
బు మహారత్నముగా, మరీచికల నంబుల్లాఁగనుక, శుక్తి రూ
ప్యమటం, చట్లు త్వదన్యదేవతల దేవల్లించుభావించు మూ
ర్తిమనీషుల్ నినుఁగాంచ లేకమదిలో గంగావతంసా! భువి 8

శ్లో॥ గభీరేకాసారే విశతివిజనే ఘోరవిపినే
విశాలేశైలేచ భ్రమతి కుసుమార్థం జడమతిః
సమర్వైక్యకంచేతస్సరిసిజ ముమానాథ! భవతే
సుఖేనాపస్థాతుం జనత్తిహ సజానాతి కింపహా

మ॥ అసమాగాధసరస్సులక విజనఘోరారణ్యసాటికొ షహీ
ధ్రసమూహంబును రోసెడిం జనముమూర్ఖప్రజ్ఞ బుష్పార్థమై
సెననాత్మీయమనస్సరోజమొకడుక వేడ్కొ సమర్పించినీ
కసులక సౌఖ్యము పెట్టనేరఁ డరచె! యార్యామనోవల్లభా! 9

శ్లో॥ సరత్వం దేవత్వం సగవనమృగత్వం మశకతా
పశుత్వం కీటత్వం భవతువిహగత్వానిజననం
సదా త్వత్పదాబ్జస్మరణపరమానందలహరి
విహారాసక్తంచేద్ధృదయమిహ కింతేన నప్రమా

చ॥ అమరనరాగకాననమృగాండజగోమశకద్విరేఫకో
త్తమజననంబుగల్గినను ద్వచ్చరణస్మరణప్రహర్షభా
గ్యము సమకూరెనేనిమది కాయపకృష్టశరీరసంగత
శ్రమచున నెంతపాటిదగు స్వాంతమునకొ వివరించిచూచినకొ 10

శ్లో॥ వటుర్వా గేహీవా యతిరపి జటివా తదితరో
సరోవా యఃకశ్చిద్భవతు భవ!కింతేన భవతి
యదీయం హృత్పద్మం యదిభవదధీనం పశుపతే!
తదీయస్త్వం శంభో!భవసి భవభారంచ వహసి

ఉ॥ ఎవ్వనిచిత్తవారిజము నింపుగ యుష్మదధీనమామే వాఁ
డివ్వసుధం గృహస్థయిన నేమి యతీశ్వరుడైన నేమియో
నవ్వల నాలుగొశ్రమములందు నెవండయినం జగంబునకొ
నివ్వెఱుగంద వానిఁ గరుణించి యధీకుడవొన పీశ్వరా! 11

శ్లో॥ గుహాయాం గేహీవా బహిరపి వసేవా ద్రిశిఖరే
జలేవా వహన్నావా వసతు వసతేః కింనద ఫలం
సదా యస్యైవాంతః కరణమపి శంభో!తపిపదే
స్థితంచేద్ద్యోగోపా సచ పరమయోగీ సచనుభి

ఉ॥ కందరమందిరాగ్నిగిరికాననవారులయందు నేందునే
నుందురుగాక, దాన ఫలముందు నెనినదవారిజంబునకొ
డెందమునందనిల్పికొని రీవివసించుచునుండువాఁడె యో
నందయుతుండు యోగియు ననందగువాఁడు మహిక్ మహేశ్వరా! 12

ఉ॥ ఏగిరియందునీవుపసియింతువో లీలలుచూపుచుందువో
యాగిరి పల్లెయైన జను లందుఱు తిర్పతియంచు, దానితో
యోగమెకాని యేటికి వియోగమునీకు ఘటించు, వీడినకా
భోగములేదునీకనుట మూర్ఖత తిర్పతివేంకటేశ్వరా' 25

చ॥ గురువగునిన్నుఁ గావచుచుఁగూయుటయే యొకతప్పు, దానిపై
గురువునుబల్క రానివలుకుల్ పలికించు టిఁకొక్కతప్పు, దు
స్సంతుగుపాప మిప్పుగిది సారెకుఁ జేసెడివారికోసమే
సరకము క్రొత్త దేర్పఱచినాడవు తిర్పతి॥ 26

చ॥ ఎవఁడుదశావతారములనెత్తెను వాఁడవునీవ, త్వత్కలా
భవులనికాదె వ్యాసుఁడు ప్రబంధములం దల రామకృష్ణపుం
గవులనుతించు, తీవు నొకకంటనుగ న్నెరుచుంట, పీరికా
భవసమునం బ్రతిష్ఠకనుపట్టుట తిర్పతి॥ 27

ఉ॥ దేవుఁడవంచునీకు వినుతం బ్రణతం బచరించువారెపో
కోవిదు, లట్టికోవిదులకోసమే నివిభవంబు సర్వమున్
గావలెనంచుఁగోరుదువుకాని కటా తెగనాడఁజూతు వే
కావలులైనవార లదిగానరు తిర్పతి॥ 28

ఉ॥ రాజతరాజరాజనగరంబు లనేకములందుఁజెందితీ
వ్రాజమెయింబ్రతిష్ఠ, యదియుండఁగని మ్మొలుమొన్న పొంది తీ
రాజమహేంద్రమందిరవరమ్ముల మిన్న గు పీరికాపురీ
రాజమహేంద్రమందిరవరంబువఁ దిర్పతి॥ 29

ఉ॥ ఎల్లరు నీవ యాదిపతి వీత్రిజగంబులకంచు నిన్ను వే
నోళ్లనుతంపుచుండఁగ జనుల్ మఱికొందఱు నీకుస్తోత్రమే
చెల్లదటాచు నిన్ను నిరసింపఁగ సాగిరి స్వామి! యేమియీ
యల్లరి, పెట్టవీపుచెవ్వి నైనను దిర్పతి॥ 30

ఉ॥ కర్ణమునందుఁ బెట్టవనికాదుశుభావచియించుటంతగాఁ
బూర్ణముగాఁగఁగంటివీము న్నదిచాలకయిష్ట తిర్గి వ్యా

కీర్తనాందుచుండిగి నికృష్టులు వారలుత్పత్తి లేక వీ
ద్యార్థ వత్పత్తి సేయఁదగఁడా యిఁకఁ దిర్పతి॥

31

ఉ॥ సేమముగోరి తిర్పతివనించి వసన్వతఁడాల్చి సేవక
స్తామసురదుమంబవగుచుక విలసిల్లెడినిన్ను రామరా
మా! మహిసేరొ దూఱుదురఁ టంతటిమాత్రం నీదుపిక్కపై
రోమముగూడఁబోదనియెఱుంగుము తిర్పతి॥

32

ఉ॥ కింకరులై భవత్సవ మొగింబచరించెడి భక్తకోటి కే
కొంకునజంకులేని కఱకుందన మొక్కఁదొసంగి నైరితా
టంకవతీమనోహరనిలాలతటాలకకుంకుమప్రభా
పంకముఁ బాపుశక్తినిడువఁడవు తిర్పతి॥

33

ఉ॥ ఎంబినవేడ్కనికొలుచు పార్థివులజ్జలటంచు, నీకు న
ర్థంబులొసంగు వార లపథంబునఁబోయెడివారలంచు నై
చ్యంబుఘటింతు పాలకునియందునఁగొందఱు తిన్నయింటివా
సంబులులేక్కపెట్టసరసంబిది తిర్పతివేంకటేశ్వరా!

34

ఉ॥ ఆదటగల్గివిన్ముఖవదంతసముద్భవులైన రామకృ
ష్ణాదుల కెందునైన జగమందున ముందు సర్వచేసి యా
మీఁదను నీవులేవనఁగ మేకొనుదుర్కతులుండ దున్నచో
మోదరెయోగ్యులెల్లఁ బనిముట్టునఁ దిర్పతి॥

ఉ॥ వందలువేలుపద్యము లవారిగ నిం బడఁదిట్లుచుం గటా
క్రిందునుమీఁదుగానక లిఖింతురుప్రతికలందుఁగొంద టీ
చందముఁజూడ వారిది దొసంగనితోఁచదు వారికట్టిశ
క్తిందయ సేసినట్టి తమజేయది తిర్పతి॥

36

ఉ॥ దాసులుసేసినట్టి పలుతప్పులునై నసహింతువంచుఁ బే
ర్చొసినవాఁడనీవనుచు మోఱకులేగతి నిన్నుమాఱినక
రోసముఁజెందకుండుట విరుద్ధఘటం చెవరేమియన్న నీ
చే సెడుకార్య మేమఱుగఁజెల్లదు తిర్పతి॥

37

చ॥ శరణము నీమనోహరయశస్సరసీరుహవైరిమూర్తికి
 శరణము నీమనోహరఘనచ్చవిదంతరమూర్తికి నమ
 స్కరణము నీపదాంబుజయుగంబునకుం గయిమోడ్చుచుం బుర
 స్కరణము నీదుభక్తులకొసంగెదఁ దిర్పతి॥ 38

ఉ॥ మంగళమయ్య నీదుమహిమంబున కా యలమేలుమంగళకు
 మంగళమయ్య నీను కడుమాన్యతగూర్చినయెఘ్మెలాడికి
 మంగళమయ్య నీగుడికి చురగళమయ్య భవదృటాళికి
 మంగళమయ్య నీకొకనమస్కృతి తిర్పతి॥ 39

ఉ॥ సేమమునీకు నీయనుఁగు శిష్యులకుం గుశలంబు నీదువి
 ద్యామహనీయపద్ధతి కనామయే మూర్జితసర్వదిక్కు
 స్తోమనిరంకుశప్రబలసుందరకీర్తిలతానతాంగికి
 సేమమునీదుభక్తులకు సేమము తిర్పతి॥ 40

ఉ॥ పాలకుఁ డాత్మకూరునరపాలుఁడు గ్రంథమువ్రాయఁజేసి యే
 వేళను నీదునామముజపించుచు నిన్ను నదా భజించుచు
 గాలమువెళ్ళఁబుచ్చుచు సుఖంబుగ భోగములందుచుండె ని
 న్నోలిభజింప లోపమొకటుండునె తిర్పతి॥ 41

ఉ॥ ఈవొక రాతిభాష్మవనియెంతురుకాని నిజంబుగామది
 భావనసేయుచో బయటవత్తుచు 'దీవ్యదఖండవైభవ
 శ్రీవిజయస్వరూపమును జేకొని మున్నొకపండితుండునికొ
 ర్దీవరపెట్టఁగాఁ దలుపుదీయ వె తిర్పతి॥ 42

ఉ॥ నీప్రతిబింబచిత్రము లనేకములుండనియిండ్లులేవు నీ
 సుప్రధితప్రబంధములుచూడనియోగ్యులులేరు వేల్పులకొ
 బ్రప్రథమంబు నీచరణపద్ధతికిం దలయినావారులే
 రప్రతిమప్రభావజగమందునఁ దిర్పతి॥ 43

శ్లో॥ ఐశ్వర్యమదమశ్లోసిమాంసజానాసిదుర్మతే! పరైఃపరిభవేప్రాప్తే
 మ ధీనా తపస్వితీ॥

ఉ॥ పూచినమావిగున్న గతిఁబొప్పెడినీకునవజ్జకంఠుక
శ్రీచెలువారువిగ్రహముచెల్వుగనుంగొనలేక నోటికిఁ
దోచినయట్లుప్రేలుదురుధూర్తులు వారలపాపమేమై సం
కోచములేక చెప్పు వినఁగోరెడఁ దిర్పతి॥ 44

ఉ॥ చిత్రములందు శిల్పులురచించినబొమ్మలు తల్లిదండ్రులు
బుత్తులుమిత్రులంచుఁదలపోసెనునిప్పటివారు దివ్యనా
రిత్రునిదేవు విగ్రహమురీతిగ భావనసేయ తేరఁ టీ
చిత్రమువింటివే మిగులఁజిత్రము తిర్పతి॥ 45

ఉ॥ రాజుల విగ్రహంబు గజరాజులపైనిడి యుత్సవంబులుకొ
బూజలుసేయు నిప్పటిజనుల్ గుడిలోఁగలవేల్పుబొమ్మకుకొ
బూజయొనర్పరాదనుట పోలను కావున నెప్పుడేనియుకొ
బూజలు విగ్రహంబులకుఁ జూతును దిర్పతి॥ 46

ఉ॥ తిట్టెనునోటికేనినిను “దేవుడ! దేవుడ!” యన్న తిట్ట గ
న్నటునుగాని వేఱుగనుపట్టదుమార్గము కాన నూరకే
వట్టిప్రలాపముల్ పలుకువారల తిట్లఫలంబు వారిసే
కొట్టెనుకాలమిప్పు కనుగొందువు తిర్పతి॥ 47

ఉ॥ ఎప్పటినుండియో భువి వహించుచునుంటివి కీర్తి, యెందఱో
కప్పుచునిచ్చువార లధికంబుగఁ గావక నామధారులై
యొప్పెడివారలెందఱో, యహో! యెటువంటివి నీయశఃప్రభల్
‘పెప్పెపెమెప్పెమెలు’ పెకలింతురె తిర్పతి॥ 48

ఉ॥ ఈపు నిజంబుదేవుడవయేని భవన్మహిమంబు సర్వభూ
మివలయాలయంబులను మేటితనంబువహించెనేని దు
ర్గీ వశులొచు నిన్నుఁజెడఁదిట్టినవారలమోడఁ జూపుమో
దేవరితీవరంబు వెనుదీయక తిర్పతివెంక శేషరా! 49

ఇట్లు
శిష్టా హనుమచ్ఛాస్త్రై

అ॥ అందు, పాతపాటియమ్మయ్య పేరునఁ
దనరు మొక్కదేవతాలలాము
ఇంకనొక్కయూమె యెసఁగుఁబోలేరమ్మ!
య నెడిఖ్యాతమైనయూఖ్యగలిగి

19

సీ॥ బాగుగా వేయంగఁబడినట్టిమోకొండు
లలిచి దిరుగఁదగ్గలావుకలిగి
చేకొద్దివిసరినచిన్ని రాతికిఁగూడ
గోచరింపనియట్టి కొనలుగలిగి
దశదిశల్ వ్యాపించి దట్టమొకన్నట్టు
నురులర శాఖాభిభరముగలిగి
వేజనంబుల కేచి విశ్రామహేతువై
సీరంధ్రమైనట్టి నీడగలిగి
తే॥ గీ॥ పెక్కు జాతులపులుగులుం బ్రీతి నెప్పుడు
కోరివసియింపఁదగినన్ని గూర్లుగలిగి
పాతపాటమ్మగుడికిలోపల మొకండు
వెలసియుండె ననాదిగా వేషమాను

20

సీ॥ నికటపుంబెదబావి నీట కేతెంచెడి
మానవుల్ నిలుచుంట దీనిక్రింద
సామాన్యజనులెల్ల సందశుల్ సేయుచు
తీరికూర్చుండుట దీనిక్రింద
చుట్టుప్రక్కలయిండ్లశూద్రాదిపశుతతుల్
తిన్న గాఁబడుకొంట దీనిక్రింద
బ్రాహ్మణాదిజనంబు పారితోకికవిధుల్
తీర్చియేగుచునుంట దీనిక్రింద
తే॥ గీ॥ జాతరల్ నాగునష్టెల్లజనులుగూడి
భేదతం గొల్పుచుండుట దీనిక్రింద

నిన్ని విధముల మాయూరి యెల్లజనుల

కుపకరించుచునీవృక్ష ముండఁ జరము

21

చు॥ ముదముంగూర్చుచునుండియుండిగుటు, పెన్నూలంబుఱోఁగూడనా

పెదనింబద్రువు నేలఁగూలి గుడి నిర్భేదంబుగావించుచున్

బదుగుర్గాడి పొనర్పఁజేసిమరలం బ్రాసాదనిర్మాణమున్

మది సంప్రేక్షణకుం బ్రయత్నపరులై ముత్రంబుగావించుచున్ 22

ఉ॥ “ఉండెను వాఁగునావలను నొండొక దేవత, దానికొల్పులన్

బండికిఁబోవరామి గడుభాధగనున్నది, కాన నూరిఱోఁ

గొండొక చోటనిల్పుదము, కోరియయ్యుటి మొకండుసల్పగన్

రెడవదీప్రతిష్ఠ యని ప్రీతి నెనర్చిరి తత్ప్రయత్న ముల్ 23

వ॥ ఇట్లొనర్చుచు

చ॥ “వెనుకటిదేవతాశిల విగ్రహరూపమె లేకయుండఁ గా

వున నవవిగ్రహములకుఁ బోవలె దుగ్గి కటంచుఁ బోయి యా

పని నెఱవేర్చి యాజకుని బ్రాహ్మణుఁజేయుటకున్ సహింప కొ

క్కని రథకారుఁ దెచ్చుటకుఁగా జతనంబులు సేయుచున్నెడన్ 25

ఉ॥ అప్పని మత్స్యహోదరునియాత్మకు నిష్ఠముగాకయున్గిఁ దాఁ

జెప్పిన శత్రుభావమునఁ జేకొనరంచుఁదలంచి చప్పనన్

బప్పుసుదర్శనాఖ్యబుధుపాలికి నేని యుదంతమంతయున్

విప్పినచించి యాబుధుని వేగమపంపఁగవారిమ్రొలకున్ 26

క॥ ఆపండితుండు కరణము

ప్రాపుననున్పట్టి కాపువారినిగని తాఁ

గోఁబురానియటు వివి

ధోపాయములన్ వచించె “నుమగుం డనుచున్ 27

వ॥ ఇదియునుంగాక

చ॥ కరణము గారియింటను నొకానొకరుండుటసంభవించి యా

పురుషుఁడిసి యనంబెదరి పూనికమాసికొనంగనయ్యె, నే

నరునకుఁగూడనింద్యమయి న్యాయముదప్పినయట్టికార్య మా
సరసున కెట్టునిష్టమగు, సభ్యుడతండు, యధార్థవాదియున్

29

ఉ॥ తంగెడరామకృష్ణకవి తత్త్వణ మప్పనినుండి వారి ని
భృంగిమరల్చి చెప్పిచ నె“వర్తిలునుక్కరుఁ డల్ల తొండపిఁ-
తైంగుఁడు బ్రాహ్మణుండును గలావిదుఁ డాగమవేత్త యంచు, నా
సంగతివిన్నవించ నటునల్పిరి తోడ్కొనిరా. బ్రయత్నముల్

30

ఉ॥ అప్పుడు మత్పితృవ్యసకు నాత్మజుడైన చినప్పయాఖ్యతోఁ
జెప్పి సహాయుఁగాఁగఁగొని శీఘ్రమతొండపి కేగి యాద్విజుఁ
గొప్పగఁదోడి తెచ్చుటయు నూతన విగ్రహసంస్థ యాబుధుం
డొప్పినరీతిఁ జేసి తమయూరికిఁదాజ నె నొందినత్కృతుల్

31

క॥ అంతయునక్రమముగ నేసాంతంబుంబొందెఁగాని చతురుఁడొకండీ
యంతరముననొనరించె॥ సుంశయకృత్యంబు, దానినొప్పేమనినన్

ఉ॥ “బ్రహ్మకులంబుమాది, యనుభ్రాంతివసిం చెడిస్వర్ణ కారుఁ డా
బ్రహ్మము గిన్నెలాన్వయుఁడు పన్నినప్రప్రథమంపుఁ గుటచే
బ్రాహ్మణయాజనంబునకు భంగమువాటిలకున్కిఁ గ్రూరహా
జిహ్వాగమల్లు మర్వకయ చిత్తమానం బగఁబూనియుండఁగన్

33

చ॥ పిలువఁగనయ్యె నాశనినె విగ్రహఘట్టనమాచరింపఁగన్
“సలిపెద నాకుఁగాఁదగిన సత్కృతీయయ్యెడిచో”నటంచు నా
ఖిలుఁడువచించె, “చూచెదము కార్యముసాఁగఁగని”మృటంచు న
న్నలుగురుపల్కి, రట్ల బహునాయకహాట నెవఁడొసంగెన్

34

ఆ॥ అంతమీఁద నాతఁడరుదెంతు నరుదెంతు”

ననుచు నేగి రాక యట్టెయుండ
దూరదృష్టిలేని మోఱకులైన మా
వారు మరలఁ బిల్వగోరరైరి

35

చ॥ అదిగనిపల్కె యాజకుఁడహం! యిదియేమిటి, యంత్రయుక్తమై
నది మఱి హేమపుంబున, యయ్యది యేరుహరింత్ర, కాపున్

గురుగఘట్టితంబగుటగూడునువిగ్రహ"మంచు మూటికి

నదయతఃజాతఃగాని యటునల్పకయే చని రెల్లవారిలన్ 36

క॥ అయ్యెడనటులేగిన బ్రహ్మయ్యకు దయముదయమై తనంతటదాసే
“అయ్యా! బిగియింతమరండయ్యెడ”కనికొన్ని దినములరిగినమీఁదన్

ఉ॥ కాపురదోడికొంచుఁజని ఘట్టనసేయక యన్నపున్నట్లుల్

లేపెనవిగ్రహంబులను రేకులయన్ని పరీక్ష సేయఁగన్

జూపడవయ్యెయంతములు, చూడఁజూగ్రహమందుచుండఁగన్

“బాపూతీసి”రన్నలుల బ్రహ్మముతేల్చె స్వయంతిచాతురీన్ 38

ఆ॥ అందుమీఁద మూర్ఖులెగట్టియనరజుల్

“యాజకుఁడు చినప్పయను గలిసి

తీసి”రనుచు మిగులఁ దిట్లుసాఁగించిరి

యచ్చటచట దాప్త్యమతిశయిల్ల 39

తే॥ పండితారాధ్యతుతమునం బ్రబలియున్న

యట్టిముదిగొండవంశ మయ్యాజకునిది

వీరభద్రయ్యయనువీర వెలయువాఁడు

పెద్దమానిసి యిటువంటిసుద్దియున్నె 40

చ॥ కరణము గ్రామమున్నిభును గావులు తక్కుజనంబు లెదఱో

యరిగిరి దేవుపెండిలికి నందఱు పెత్తనగాండ్రెఁగూటచే

నరిగించినపుయాఖ్యుఁడును నయ్యయి కార్యభరంబుపూనియన్

దిరిగెను, నాతఁడె యెటులదీసెడి? నన్యలుతీయరెట్టులన్? 41

ఆ॥ అరయ గ్రామబౌహ్యమందు నాగుడులుట

ఒకటఁదలుపులున్న నెకటలేవు

ఎవరునున్ హరింపకే యూరకుంటకు

నంత ధర్మకాలమా? గణింప॥ 42

ఉ॥ విగ్రహమున్ బిగింపకయ వేగమయేగుటయేల తామొదలీ

విగ్రహముంద్యజించి కడునేర్పనవచ్చుటయేల క్రమ్మఁగన్

విగ్రహ మున్న దున్నటులఁజెట్టివిగ్రహక యెత్తుటల? యీ
వ్యగ్రతచూడ నంతయును బ్రహ్మమయంబ యటంచుదోఁచెడిక

*చ॥ అతివినయాన్వితంబులగు నాతని మాటలకుఁ భ్రమించి మూ
గత మహిదేనయుగ్మమునె కమ్మమహాప్రజ తిట్టిపోయఁగఁ
మతిరిహితోక్తులం గనలమానిరిమామకు లేమనాక, దు
ష్కృత మొనరించియున్నగద చితిలి రోసము దెచ్చికొంటకుఁ
గ్గిడ॥ తిట్టుట మాటుమాటయిడ దెబ్బలుగొట్టుట మాదు గ్రామముఁ
గట్టిన నాటినూడియును గుక్కులస్థుల కుక్కుపాలతోఁ

* అతివినయం ధూర్జలక్షణం

శ్రీ (1) డిక్రిని అమలునెరవేర్చునిమిత్తము మనిషినిపట్టుకోవడమునకు వారఁటు. సివిల్
ప్రాసీజరుకోడుయొక్క రిరి2 డోశ్చేక్షను నర్నాథాపుపేట డిస్ట్రిక్టు సబుకోర్టు
ఆన 1900 సంవత్సరపు 26 నవంబరు సివిల్ వ్యాజ్యము.

వాది. యక్కలపిచ్చయ్య సా॥ గుండ్రపల్లిప్రతివాది. వున్నంచంద్రయ్య సా॥జానపాడు,
..... ఆన 1901 సంవత్సరం ది 10 నవంబరు తేదీన పగలు రి గంటలకు జానపాడు
గ్రామములో ప్రతివాది కరణం యింట్లోయిండగా వాది కనుపర్చినాడు. నేను సదరు
ప్రతివాదిని పట్టుకున్నాను పట్టుకోవడముతో నామీదశిరుగబడి తనచేతిలోయొన్ని
కర్రతో కొట్టవచ్చినాడు. నేను కొట్టవచ్చినకర్రనుపట్టుకున్నాను. ఆకర్రనువదిలి నెట్టి
నన్ను నెట్టి వుడాయించి పరిగెత్తినాడు. అప్పట్లో గ్రామమునకుపు కరణంగారు చూ
చుచుండిన్ని నేను రిపోర్టుయివ్వమంటే యివ్వక నిరాకరించి ప్రతివాదికి కుమ్మక్క
గా మార్పాడినారు.. ప్రతివాదికొట్టవచ్చినకర్రను యిందుతో దాఖలుచేసుకున్నాను...

18.11-1901 (Sd) K. V Narasimha Rao,

Process server.

ప్ర.రా.:-ఈ పైదోషికి గురిజాల నబ్ మేజిస్ట్రేటుకోర్టువారిచే

15 దినములు శిక్ష విధి పఁబడినది.

బెట్టిన, దద్ది యొక్కొరి పేర్లబయోగము చేసినప్పు డ

ట్టిటలు చేయు, నెక్కయెడ నేమియుఁ జేయక పోవుచుండెడుక 45

(2) మ...గురిజాలప్రేష 48 సబు మేజిస్ట్రేటు కోర్టు వారి సముఖమునకు.

ఫిర్యాది. నందా .. గరింబాము } ముద్దయలు
సా॥ జానపాడు. } I. పున్ను చివీరన్న. II జానపాటి
శీతారాముడు, III. జానపాటి రంగయ్య.
సా॥ జానపాడు

448-328 సెక్షన్ ప్రకారము వాయించిదాఖల్ చేసుకున్న చాజీ... .

నేరము జరిగిన తేది—28-1-08 .

సదరు తేది నాయంత్రము 6½ గంటలప్పుడు ముద్దయలు శివగ్రవ్యమును అపహరించినట్టు తమను నేను అన్నానని నాయంటికి .... నచ్చి నన్ను 1 టో ముద్దయలు జుట్టుపట్టివంగతీసేసర్కి 2-3 ముద్దయలు గుద్దినారు.....1 టో ముద్దయ కమ్మకుల స్తుడున్న 2-3 ముద్దయలు అన్నదమ్ములున్న 3 వ ముద్దయ కరణమున్న అయియున్నాడు. ఆరోజు ఉదయమున నీరుకట్టుగింజలపిషయములో నేను 1టో ముద్దయలు వివాదలుపడుతూవుంటే పయిగా 2-3 ముద్దయలు కమ్మకుల గావచ్చే ... సదరు 1 టో ముద్దయలు మిగుల ప్రసంగములు తిట్టుతూవుండెసర్కి పయిగా 2-3 ముద్దయలు నన్ను కొట్టినారు. ....

మరా:—ఈ కేసు విచారించిచార్జీ చేసిన తర్వాత కాశీరాజు గోపాలకృష్ణయ్యగారి ద్వారమున ఫిర్యాదికి ఖర్చులిచ్చి రాజీపణచుకొన్నారు.

(3) .....తీర్పు

ఫిర్యాది. } ముద్దయలు
జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి-జానపాడు } కాటూరు నారాయణ. } జానపాడు
వడ్డవెల్లి కోటయ్య

నేరము—తిట్టవలెనని తిట్టుట, గుజ్జము నక్రమము గాఁబట్టికొనుట, ఇం॥ పి॥ కో 504 వ సెక్షను క్రింద, 1871, 1 ఆర్డర్ 21 సె॥ క్రింద శిక్షింపఁదగినది.

ఎట్లుకనుగొనఁబడినది—నేరస్థులని

శిక్ష—ముద్దయలు లొక్కొకరు, రు 15 లు జరిమానా యివలసినదనియు, లేని యెడల 15 దినము లొక్కొకరు కఠినశిక్షయనుభవింపవలసినదనియు, కోర్టుఫీజాస్థుక్రింద ముద్దయలిద్దఱు రు 2-8-0 లు సమానభాగములుగా ఫిర్యాదికి వలెననియు... .

గురిజాల } (Sd) పి. యమ్. సోమయాజుల,
31-1-18 } షేషక్ మేజిస్ట్రేటు

మ త్తకోకిల॥ అప్రతిష్ఠకుమూలమైయిటు లాప్రతిష్ఠ సమాప్తికా
విప్రవర్ణ్యలమీదిద్యేషము వేర్లుపెట్టె బ్రవృద్ధమై
యీప్రకారమయొక్కవత్సర మేగుపై దురదృష్టతఁ
స్వప్రతాపముఁజూపెగత్తర జానపాటఁ బ్రవేశమై 46

ఆ॥ అప్పుడొడలుపెరిగెనట కొంతమందికి

అమ్మవారుపూనెనంట లెస్స

యంత్రహరణమైనయక్కారణంబునఁ

దొలఁగెన తయనుచుఁ బలికిరంట

47

చ॥ మడియఁగ్రామమందు బలుమందిప్రజల్ కలరాగుణంబునఁ

గడగడలాడఁగందొడఁగి గ్రామశియుక్ మునిసీభు కాపులుక

ముడుపులుకట్టి శక్తులకుఁమొక్కి యొకింతశమించినంతనే

తడయకజాతరల్ సలుపఁ దామెదలోనఁదలంచి యంతటఁ

48

ఉ॥ “మేలొనగూడఁగం బ్రజకు మేమొసరించెదమిట్లు కొల్పులక

జాలధనంబుకావలెను జాగొనరింపకయి డటంచుఁ జం

దాలువసూలుచేసి యొకతక్షకుఁదొడ్కొనివచ్చిరట్లు యం

త్రాలనవేయఁగఁమరలఁ దద్దుడొకండును లేకయుండుటఁ

49

ఉ॥ వచ్చినతత్కలాదు నొకవాసరమందట రాజవీధిఁ దో

డైచ్చినవారలై చదురుదీర్చెడిపట్టున నేను నెందుకో

యచ్చటఁబోదటస్థమయి యందఱకోరికెఁగూరుచుడియుక

దచ్చితంబునర్వమును దాలిమితోడత నాలకించితిక

50

చ॥ అగ్నిఁ “యేమిటీసుకొనె”దంచుఁగలాదునినందఱప్పుడొ

తఁడొగెభూములేమొదలు, దానికిన్పొమినూలులాలులే

యడిగను, మాయుదారులకు నయ్యదియక భరమై పదింటికే

యొడఁబడ వేడిరప్పు డొకయుక్తియుబల్కుఁగఁదొపకుంటి నేక 51

మ॥ ఎఱుంగఁరామిసిగాదు బ్రాహ్మ్యమై మహిఁ హైచైవనవర్ణంబటం

చెఱుంగఁరానిదికాదు తక్షకకులం బేదానికి దక్కువ

- చెల్లుకొకూడ మదీయవర్ణజనులం దీరీతిచ్చేసింది యూ
నరుబూజిపగలనున్న వారియెగుటక నానాల్కుయేమాడెడిక 52
- ఈ॥ చూపితివ్యంగ్యపుక నుమల సుంతయు నిష్టములేనిభావముక
నాపలుకుల్ గ్రహింపగలనాధుడు లేడట, నింతకన్ననుక
గోవిఘూర్ణి తాత్పలయు కొట్టుట కేనియజంకకుగను నా
సాపులలోన సేమియని బైటికి రాగలవాడ నయ్యెడక 53
- చ॥ ఇదియునుగాక యుక్తములె యీతఁడుసాపస జేయునన్నట ల్
పదుగురునోళ్ళనుండియునుబల్క గలబడ్డదికాని, యయ్యెడక
విదితముకాదొకింతయును విగ్రహసంస్థయు జేయనంచునా
కెడ కదియేయెటు గలబడి సేమినచితుకొ యెట్టునుంచునో 54
- మ॥ ధరణిక్ నేర్చి శాబరాదికమునాతంత్రాల్ ద్విజస్త్రోతరుల్
మెఱయగూర్చుచు వాని బీజములచే మేలైనయంత్రంబులక
దిరుగంజొచ్చిరి, కొంతమందిజరు లీధీనాత్ముమంత్రంబులక
బరమోత్కృష్టతజూచుచుండిరి మహామంత్రానిభిజ్ఞాత్మతక 55
- తే॥ అట్లులేయాతఁ డెవ్వేనియంత్రములను
సాపసము జేయవిగ్రహాధిపదేశ
మందటంచును నెంచితి నాతెకాని
య ప్రతిష్ఠకుసిద్ధమా నంచెఱుగ 56
- మ॥ “ప్రతిమందీనుకయంత్రసంస్థయెటులంబ్రాప్తిండు”నంచందురే ?
క్షీతిఁ బెక్కడిటంచేయుచుంటకలదే, సిద్ధాంతమీమాట, “యీ
కృతిశాస్త్రోక్తమ?”యన్నతక్షకునకీకృత్య బదేశాస్త్రు
తతియందున్నదియో వచింపవలెగా?తిత్పచ్చకుల్ ముందుగ 57
- తే॥ అచటమా యూరుకరణముననుజుడైన
సీతయాహ్వయుఁ డొక్కొంత సీతియుతుఁడు
కక్షియున్నను బుడితపక్షసాతి
కాననాపైవి స్నేహంబుగలిగియుండు 58

మనములనిశ్చయించి సురమార్గమునం దగ దక్షిణోత్తరా

యణవిలసచ్ఛలంబుల విహారము సేతురు భానుచంద్రముల్ 81

క॥ నూతన కేతువాతాస్వితాంశుక జాత వాతవీతశ్రమ సౌ

ఖ్యాతతవై మానిక సంఘాతము తత్పురము తర మె గణతింపంగ 82

సీ॥ కర్పూర కాశ్మీర గంధ చర్చితవృత్తి

గురుపయోధరములఁ గుప్పళించి

కజ్జలపంక రేఖామిశ్రభృంగాః

నేత్రసారసముల నృత్యమాడి

కస్తూరికాతిలక ప్రశస్త మనోజ్ఞ

ఫాలస్థలంబులఁ బరఁగువాణి

బంధుర సారభప్రసవమాలావృత్తి

కబరీభరంబుల గంతువై చి

తే॥ గంధవహ సంజ్ఞ సార్థక గతినిశైలఁగఁ

జండతరపుండ్రకోదండభండనోగ్ర

జాతసంశ్రమమణిగించి సౌఖ్య మొనఁగు

వాతపోతంబుతత్పురివనితలకును

83

తే॥ రిమ్యబహుభార్తి చేఁగుండు రాజుపొందు

చాటుమాకనితార కాజాలమెల్ల

నచటి కే తెంచియుం జెనోయనఁగ నూత్న

రత్నముల చేతవిపణి మార్గంబులొప్పు

84

క॥ రంగద్భటసారంగతురంగోద్భటపటుశ తాంగ రాజుచేలంగఁ

శృంగాటక స్థలంబులు శృంగారముగాఁగ నగరసీమసంగున్ 85

సీ॥ విప్రవనోన్నతి వెలసియుందురుగాని

తతపక్షపాత సంయుక్తులుగారు

ద్విజరాజః స్ఫూర్తిఁ దేజరిల్లిరిగాని

ఘనగురుప్రమదాన గతులుగారు

బాడబవిఖ్యాతిభాసిల్లుదురుగాని

బహుజిహ్వాద్వైతవైభవులుగారు

బ్రహ్మసంతతీయనద్రబబలియుందురు కాని

చిరపంకజాతః సింధువులుగారు

తే॥ వీరలంచు నుతింతురువిబుధవరులు

శౌతిషవ్యాకరణనిరుక్తిహాస

వేదవేదాంతసిద్ధాంతవిశ్రుతార్థ

వాసనాభాసురులు పుంభాసురులును

86

సీ॥ మహనీయవిపులధర్మగుణప్రకాశులు

రణములందును వితరణములందు

రమణీయతర రాజరాజసమానులు

ధనములందును మానధనములందు

కమనీయకల్యాణ దమనోరుచిరవృత్తు

లఘులయందుఁ బ్రత్యర్థులందు

వర్ణనీయఖగానివార్యవిస్ఫూర్తులు

కరములందును రుక్మకరములందు

తే॥ కలితతుంగతురంగరంగచ్ఛతాంగ

మంగళాభంగ మాతంగసంగరాంగ

ణాంగపాటన భటచతురంగ బలవి

రాజులై యొప్పు నప్పరిరాజులెల్ల

87

క॥ రత్నాకరరోహణగిరి రత్నములకనంతరత్నరాజత్సమహా

యత్నతనమతఘటించి ఖరత్ననిధులుపొల్తు రప్పరంబునవైశ్యుల

చ॥ హరిపదభక్తి సంభరణతాహతసిన్ధుల దుస్తరాఘులై

హరిపదభాగ్యభోగ్యశుభదాక్షయవిశ్రుతభోగభాగులై

హరిపదసిద్ధిరోధక మహాప్రతాదృతధాన్యవంతులై

హరిపదపంకజాతభవు లప్పరిఁబొల్తు రసంతసౌఖ్యులై

89

సీ॥ వేదండుముల నెంచుఁ గోదండముల నెంచుఁ
 బొలుపై నయానముల్ భూయగములు
 కులధరంబులమీఱు జలధరంబులఁగేరుఁ
 గుచకుంభయుగళముల్ కచధరములు
 ఘణిరాజములదూఱు మణిరాజములమాఱు
 వింతనూగార్కులు దంతములుచు
 మధుకరంబులఁదోలు విధుకరంబులఁబోలు
 నందవకాచూపులు హాసనములును

తే॥ బాగుగాఁగల్గియున్న రప్పట్టణమున
 శంబరాంతక శాంబరీడంబరావ
 లంబమోహనరుచిరకలాకదంబ
 కలితయువలోకవత్తులైన కన్నెనతులు

90

సీ॥ “నాతిరో! చూపవే నల్లకల్వలదండ

పగలుచూపఁగ రాదు సొగసు కాండ!
 పణఁతి! గోరంటపూబంతులిచ్చెదవఁచే?
 రహి వాడిచెడిపోవు రన్వ కాఁక!
 ఇంతి! యీలతికూన కేలపుష్పములేదే?
 వర్షముల్ చాలవు దన్నె కాండ!
 తరుణి! గెంటెనవిరి దాచునేటికి? వేళ
 రా మాటునేతునా కోమలాంగ!”

తే॥ అనుచుఁ బుష్పములమ్మును రసపరమున
 విమల మందారకుందారి విదకంద
 రాశహల్లకమల్లికారమృబంధు
 జీవికలు పుష్పలావికల్ చెల్లుమీఱి

91

సీ॥ హరినీలచకచకల్ నెఱయుకీలడల చెఱుచులవిస్ఫూర్తి చీకాకుచేసి
 నిద్దంపుటద్దంబు నిగ్గొమువోమూలరాజమండలలీల రహిసణిఁగి

తీరై నచీమలబారుగేరారులభోగులనిలుకడల్ పోవజేసి
మరపొన్నపువ్వుల శెరలించునాభుల సరసులగంభీరగరిమమాన్ని

జే॥ పన్నె కెక్కిరి యప్పురవరమునందు
సతులవై సారిణాంక శాస్త్రార్థకలిత
మృదులసంగీతమంగళమిశ్రనృత్య
సారచాతుర్యవతులై సవారసతులు

92

సీ॥ ఊరూగుసంయుక్తి యొదవినయప్పుడు

సలలితరంభాప్తిగలిగినటులఁ

బాలుపొంద మధ్యముల్ పొదవినప్పుడు మాని

తానందలీల మిన్నందినటులఁ

గులుకుకుచుంబుల గోరందినప్పుడు

ప్రాచుర్యగతిఁ గొండ్రుబాఁకినటులఁ

గీలెడల్ సందిడిగీలింగునప్పుడు

చిరఘనైశ్వర్యముల్ చెందినటుల

సంతసించురుతమలోన సాంద్రచంద్ర

చంద్రికాభాసమానచంచత్పదేశ

వారనారీమణీరతి వైభవములఁ

బట్టణమునందు మన్మథభటులు విటులు

93

సీ॥ “దీప్తితాపీనఘాతివిరాజితంబులై

కలితనాగేంద్రలీలలఁజెలంగె

ఘనదాశవిభవప్రకాశమానంబులై

కర్ణాధికశ్రీలగణనకెక్కె-

వితతిసీలంబరప్రతిభలనెప్పారి

బలభద్రగతులచేఁ బరిభవ్నె

అతులితపురుషోత్తమాభిరామంబులై

కమలాహితోన్నతుల్ గలిగియెనఁగె”

నచుచుసర్వజనంబులువినుతినేయ

వెలయుసురకుంజరవిశేషకలితరదన

శతభిదురప్రహారచూర్ణకృతాంగ

శిఖరములు పట్టణముగంధసింధురములు

94

సీ॥ “విజయప్రభావత విలసిల్లియుండియు

పైంధవస్ఫూర్తిబ్రీశస్తమయ్యె

రహిని శ్రీకంఠాధరణసమున్నతిగాంచి

బహుళసదాగతిప్రాప్తి నెనఁగె

కమనీయతరహరిఖ్యాతిఁబెంపొందియుఁ

బున్నాగసంగతి వన్నెకెక్కె

నిరుపమదేవమణిప్రకాశతమించి

పరిబలభీకరస్ఫురణనెనఁగె”

ననుచుఁ బురిఁ జిత్రముగ జను లభినుతింపఁ

బరఁగఁగల్యాణపల్యాణబద్ధయుద్ధ

కాలరింఖానిశ్చంఖలాఘాతజాత

ధరిణితలఘాళిపటలంబుతురగకులము

95

సీ॥ శతపత్రినేత్రాపసవ్యబాహ్వపుభంగి రంజితచక్రవిర్వక్రముగుచు

రమణీయధారాధరద్వారమునుబోలిచిరితరకేతుసంస్థితమగుచు

గలధౌతభూమిభృత్తిలకఁబుగమచిక రాజావతంసాభిరామమగుచు

జంభాసురారాతికుంభిరాజముభంగిఁ గల్యాణకుంభవిఖ్యాతమగుచుఁ

బరఁగెనచ్చోటరోహణధర్మశైలిరంగదుత్తంగ శృంగారశృంగదివ్య
మంగళవిలాసభూసురభంగనూత్నగత్న హేమమయంబునద్రవయంబు

క॥ హరిఁగఁజకటినుఱున్ముడుదురరిమురిగిధతెగురన్జైతురతినత్వములన్
బారిపారి బిరుదులుగలిగినకరిపురవరపీఠభటులు కలహారభటులై

ఉ॥ చాలుగ నెప్పుచుండు నవచందనకుండతనూలతాలహిం

తాలగసాలసాలవటదంతశరాములవంగలంగత

కోలకదంబముఖ్యతరుకుంజగముజ్వలపుష్పమంజరీ

జాలనుగంధబంధురవిశాలమహావనపంక్తులవ్పరిన్

98

సీ॥ వంకెలు జవ్వాజివంకెలు పొన్నశ్రీ

రాజనాల్విష్ణుపూరాజనాలు

మల్లెశ్రీగంధులు మదనగంధులు రామ

బాణమల్ మన్మథ బాణములును

గర్భూరములు పచ్చకర్పూరములు జన్ను

బాలవడ్లును ముద్దుబాలవడ్లు

గుత్తులు మూమిశిగుత్తులు బంగారు

తీగియల్ పగడపుదీగియలును

మోహనసతులు లక్ష్మీమణిహారాలు

భారతీభూషలును బొంగుబాలు శారి

కుంకుమలు నను వేళ్ళింద్రాణి వడ్లు

తటచుగఁబండు నచటికేదారములను॥

99

వ॥ వెండియుఁ దత్పుటభేదనప్రకాండంబఖండోద్దండవేదండగండస్థలం

చ్యుతానునదానధారాసమాకలితభూమండలాఖండలకోటీరకోటికుటి

ఘటితతతకోటిభృచ్చిలాద్యఖిలచూత్నరత్నసందోహాన్యోన్యసంఘ్న

ణవిగళద్రజః ప్రంజరింఖిత్కంఖాణగింఖాణసంఘాతసంఘట్టనాత్యంత

పంకిలంబులగురాజమాంగంబులవలననురోహణీకాంతాకాంతకాం

త్తోపలసౌధయాధవిహారమాణభూకాంతశుద్ధాంతకాంతాశ్రాంత

సమర్పితాసితాగరుధూపధూమస్తోమసంజనితాద్రభ శుభ్రేతరచ్ఛా
 యాభరితాద్రభవిభ్రమాంగీకృతరంగత్రాండవాఖండకేత్రపుల్లకలాపక
 లాపికలాపసముల్లసిశోపకంఠకలకంఠకంఠపంచమకుహూ కారకోలాహ
 లనినదోద్య దుద్యానాద్రంకవవిశ్వంభరాజాతసంజాత శాఖోపశా
 ఖాశిఖాతర కులాయప్రవర్థమానశుంభతీరడింభసగ్రస్తప్రశస్త
 సవ్యదీప్యవిమానయాతాయాతనుధాంధస్సాగంధిక గంధీజసమధుర
 మధురసాసారచమత్కూరగంభీరవిలాసనాగ్నిశైశంబులవలననుసం
 గీతభరతకళాశాస్త్రప్రవీణవారిశోణాధరితాండవైజ్ఞాంభణవాచాల
 రత్నతులాకోటికంకణకింకిణీకేంకారచంద్రంధబంధుర సింధురకంధ
 రాబద్ధరణద్భృంహికాఘణఘణాత్కూర భూరిభేరిధణంధణాత్కూర
 కోలాహలవిచండిలపుండరీకభవాండభాండగబులవలనను, నితాంత
 దిక్ష్విమంతినీసీమ తసిందూరతీలకాయమానబహుశ్రవభాభాసమానార
 విందరాగశిలాసందోహసంఘటితప్రశస్త హస్తాంచలాంచిత కాంచనపాం
 చాలికాసంచయంబులవలనను, సల్లలతిమల్లికాపల్లికామత్తల్లికావేల్లిత
 సాంద్రచంద్రకాంతాలవాలవిశాలబాలరసాలసాలతాలహింతాలతక్కు
 లతమాలప్రియాళు నారికేళసరళవకుళముఖనిఖిలతరు వరనికరనివసిత
 నీలకంఠకలకంఠిక పోతశూరికాకీరికా బహుళబకాది నానావిధప్రతర
 ధయూధనిర్మిరోధకలకలారావాభగగళ్యంగారవనంబులవలనను, అంబర
 చుంబి మహాశోన్నతసేతుసమాయతతటాకప్రసృతసిరధారానిరంతరఫలి
 తశాలిసస్యమంజరీపుంజవింజరీభూత కేదారంబులవలనను, సారస కారం
 డవ రథాంగ చక్రకాంగ ముఖపయోవిహంగవిధునసంధువనకేళీసమాక
 లితవిమలకమగుకుంభుడసముదయమకరండబింధుతుంది లేండిందిరనుందరీ
 క్షుంకారవిస్తారసార సాకరంబులవలనను, సుతజ్యోత్స్వవంబై వైకుంఠ
 నగరంబురీతి సమరావతీపురంబుభాతి భోగపతిపట్టణంబుగతిహరిప్రకాశ
 మనానైవర్ణకాలంబుపోలిక జంద్రమండలంబులీల బుష్పవాటివి

ధంబున సారంగాభిరామంబై కమలాకరంబుభంగి నిశాహంబులచా
 డ్దున రాజహంసవిరాజమానంబై యలకాపురంబు బాగున లంకాపురం
 బులాగునఁ బుణ్యజనేశ్వరాధారంబై యయోధ్యాపట్టణంబుచొప్పున
 ద్వారావతీనగరంబుడంబున రామాభిరామంబై వారణదానధారాప్ర
 వాహబహుళబయ్యను వారణదానధారాప్రవాహబహుళంబై వసిష్ఠ
 కామితార్థసంధాయకంబై కమలప్రపూర్ణకమలాకరంబయ్యను విమల
 ప్రపూర్ణకమలాకరంబై భువనవరస్థియంబయ్యను భువనవరస్థియంబై
 సంపదలకుంబుట్టినిల్లును సౌభాగ్యంబునకుస్థానంబును నగుచు నమంధ
 రాపురంధ్రీరత్నకటకంబై యొప్పు నక్కటకంబున

100

మ॥ కలఁ డాఖండలతుండతుండసదృశాఖండ్లరుద్రోద్గండనో
 జ్వలకాండాసనకాండభృద్భవద్భ్రాంచచ్చండకాండచ్చటా
 జలధారాశమితోగ్రవిగ్రహమహూత్సహాహితోద్బంధభూ
 వలసచ్చోర్యధనంజయుం డల ప్రదీపత్మోమహేంద్రుండలక॥ 101

సీ॥ ప్రాభవానంద మహాభోగజష్టండు
 రంజితతేజో ధనంజయుండు
 సౌభాగ్యనిరుపమోజ్వలసత్యధర్ముండు
 ద్యుచ్ఛయపుణ్యజనోత్తముండు
 సరశౌర్యగాంధీర్యవాహినీశ్వభర్త
 భాస్వత్పరబలప్రభంజనుండు
 భూరితరాంచిత్రోద్ధారధనేతుండు
 శాశ్వతైశ్వర్యమహేశ్వరుండు

గీ॥ బలిర? యీతండనంగనొప్పారు గుధర
 వలయితనతద్వయాద్విపకలితలలిత
 సర్వసర్వంసహాభరాత్రయనిధాన
 జన్మకేళి ప్రదీపరాజన్యమాళి॥

102

చందాదారులు

- 1 తుళ్ళూరు పిచ్చయ్యగారు, గుంటూరు
- 2 చల్లా సీతారామయ్యగారు, సత్తెనపల్లి
- 3 చింతపల్లి చెలమయ్యగారు, కరణము, మేళ్ళవాగు
- 4 వారణాసివిశ్వనాథశాస్త్రిగారు, నేటిపుడాక్టరు, ఎత్తుగుంటపాలెం
- 5 రావిళ్ళ రామలింగమునాయుడుగారు, కొరటూరు
- 6 రాళ్ళభండి రాజయ్యగారు, విలేజమున్సిబ్ - చింతిరాల
- 7 తంగిరాల ఆంజనేయులుగారు, స్త్రీ డరు - బాపట్ల
- 8 మేళ్ళచెర్వు చినరామస్వామిగారు, కరణము - చినపాలెము
- 9 చల్లా కామేశ్వరరావుగారు, అగ్రికల్చరల్ నూపరువైజురు,
విశాఖపట్నము
- 10 కొండ భోగిభూషణరావుగారు, చినకొండుపాడు
- 11 చల్లా పిచ్చయ్యగారు, గణపవరము
- 12 దండారాజు జాగిరామయ్యగారు, కరణము, పిడుగురాళ్ళ
- 13 అక్కిరాజు లక్ష్మీనారాయణగారు, కరణము, గుత్తికొండ
- 14 నల్లూరి నరిసింహారావుగారు, గుంటూరు,

గుంటూరుసీమ ఉత్తరరంగము

200వందల పుట్టలకుగొంచెముతగ్గియుండును, ఏప్రిలు నెలాఖరులోగాదు 0-8-0 లు, (పోస్టేజీగాక) పిమ్మట దు 1-0-0 (పోస్టేజీగాక) మెయి, జూను నెలలు సెలవుదినములగుటచే గ్రంథకర్తలుగ్రామాంతరమందుండుటచే బుక్కులు దొరకవు; కానత్వరపడవలెను.

చెళ్ళిపిళ్ళ వెంకటశాస్త్రి, శత్రువధాని,

చైరెన్మన్సు, బండరు.

ప్రధాన సోపకులు

1 శ్రీ శ్రీ జగద్గురు విరూపాక్షస్వామిలవారు.

2 శ్రీ రాజా కోటగిరి వెంకటకృష్ణారావు బహదరు

జమిందారుగారు గంపలగూడెం

సోపకులు.

1 శ్రీ రాజా నారయప్పారావు సోపద్యోప్పారావు బహదరు

జమిందారులు, నూజివీడు.

2 అల్లాడి లక్ష్మణారావుగారు కరణము జంగపల్లి

3 రామసింగుగారు నెల్లూట్ల పాపురపు సానానము మాజీజరు నెల్లూట్ల

4 రంగావర్ణుల హనుమయ్యగారు జిల్లాకోర్టువకీలు గుంటూరు

5 తాడేపల్లి లక్ష్మీనరసింహారావుగారు మక్తాదారు చొల్లెరు

6 బీరకాయలరామారావు దేశముఖుగారు రాయగిరి

సోపకులు.

1 అన్నమురాజు సుబ్బారావుగారు నండురు

2 నండురు నరసింహారావుగారు, కరణం, నండురు.

3 నైషధము సీతాకాంతముగారు మోరంపూడి

4 మెదకు శేషారావు దేశముఖుగారు, నల్లబల్లి.

5 కుప్పా శంకరశాస్త్రిగారు, చివలూరు.

6 గంభీరరావు దేశాయిగారు, లింగన్నపేట.

7 నారసింహరెడ్డి దేశాయిగారు, కాసరబాద.

8 కొండపల్లి అనంతరామయ్యగారు, వకీలు. జోనగాం.

9 పిరాట్ల సీతాకాంతముగారు, చింతపల్లి.

10 కాకుమాను హనుమయ్యగారు, నర్సారావుపేట.

11 తంగె నరసింహారావుగారు, కరణం, మోరంపాడు.

12 చెన్నూరు రామంగారావు దేశపాండ్యగారు, పెదవీడు.

13 వాసిరెడ్డి వెత్తెయ్యగారు చేబోలు.

14 వెలుగురి పిచ్చయ్యగారు, కొదమగుండ్ల.

15 తుమురుగోటి నరసింహారావుగారు, తిరుమలగిరి.

16 వెంకటరామకవులు, పల్నాడుతాలూకా

17 దెండకూరి బ్రహ్మాంధీక్షతలుగారు గుంటూరు.